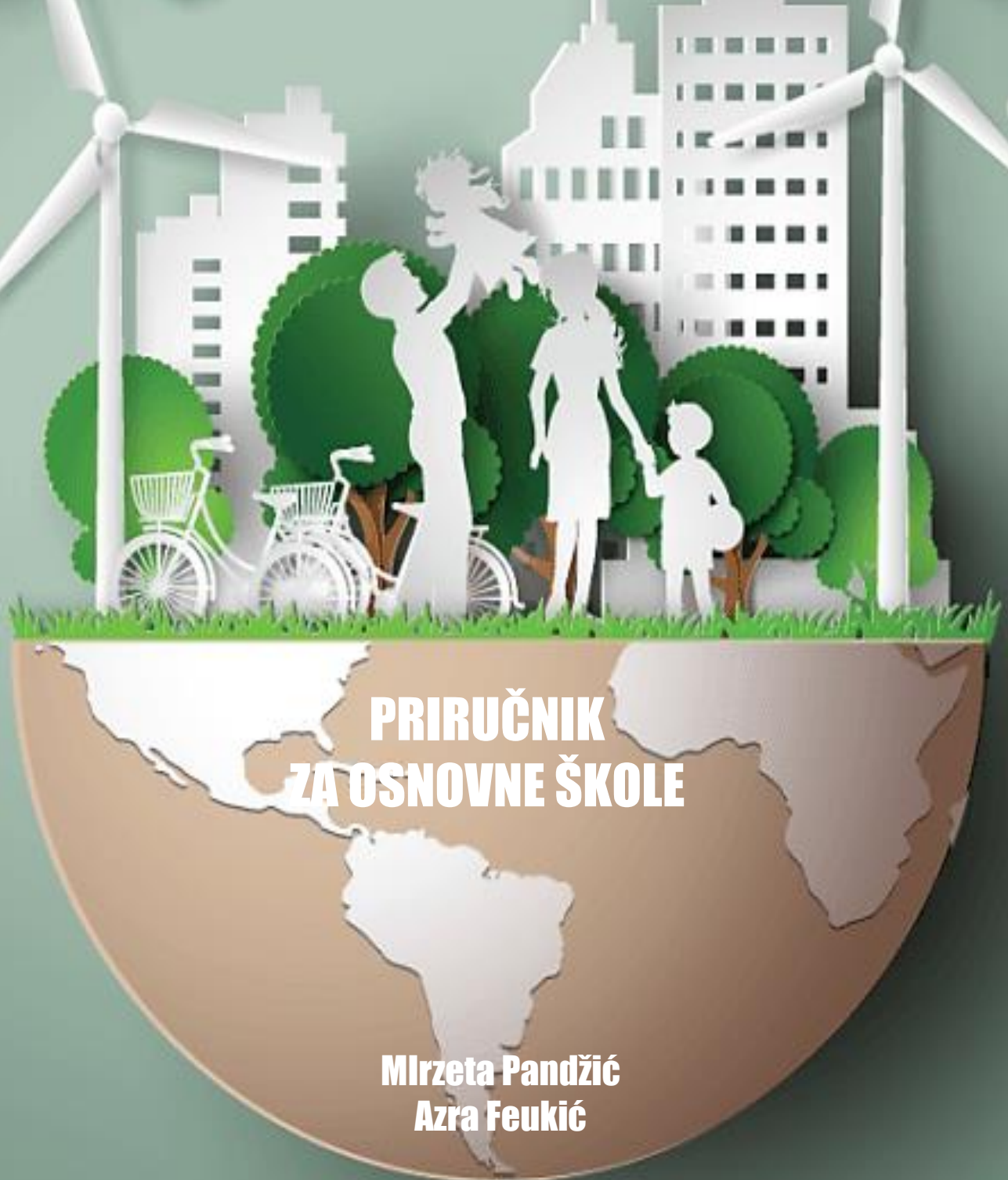

CENTAR ZA SOCIJALNE INOVACIJE

OBRAZOVANJE^{ZA} EKOLOŠKO ODRŽIVU MOBILNOST

**PRIRUČNIK
ZA OSNOVNE ŠKOLE**

**Mirzeta Pandžić
Azra Feukić**

Centar za socijalne inovacije

OBRAZOVANJE ZA EKOLOŠKO ODRŽIVU MOBILNOST

Priručnik za osnovne škole

Mr. Mirzeta Pandžić, prof. biologije
Azra Feukić, prof. razredne nastave

Tuzla, 2022.

Mr. Mirzeta Pandžić
Azra Feukić
OBRAZOVANJE ZA EKOLOŠKO ODRŽIVU MOBILNOST
Priručnik za osnovne škole

Copyright ©:

Udruženje „Centar za socijalne inovacije“

Sva izdavačka i autorska prava su zadržana. Nijedan dio ovoga izdanja ne smije se ni u cijelosti ni djelimično reproducirati, pohraniti ili prenositi u bilo kojem elektronskom obliku, mehaničkim fotokopiranjem, snimanjem ili drugačije, bez vlasnikova prethodnog dopuštenja.

Izdavač:	Cenar za socijalne inovacije
Za izdavača:	Prof. dr. Asim Pandžić
Partner i suizdavač:	JU Osnovna škola „Gornja Tuzla“ Tuzla
Autori:	Mr. Mirzeta Pandžić Azra Feukić
Rezcenzenti:	Mirnesa Telalović, dipl. pedagog-psiholog Zoran Ćuk, nastavnik tehničkog odgoja Lejla Karamović, prof. razredne nastave
Štampa:	„B Art“ doo, Tuzla
Tiraž:	50 primjeraka

CIP – katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

ISBN 978-9926-8002-4-6

CIP zapis dostupan u COBISS sistemu Nacionalne i univerzitetske biblioteke BiH pod
ID brojem 51280390

Izradu publikacije finansijski podržali:

Ministarstvo saobraćaja, trgovine i turizma Tuzlanskog kantona
Ministarstvo za rad, socijalnu politiku i povratak Tuzlanskog kantona

Sadržaj

Predgovor	5
Ekološki održiva mobilnost	7
Ekološki problemi grada	9
Izgradnja navika ekološki održive mobilnosti	11
Osnovni pojmovi EKO-mobilnosti	13
Didaktičke preporuke za nastavnike	17
Priprema za realizaciju nastave	17
Preporuke nastavnicima za proces učenja	17
Održiva mobilnosti kao međupredmetna tema	19
Program rada sa učenicima razredne nastave	21
Lekcija 1: Moj put do škole	22
Lekcija 2: Prevozna sredstva	23
Lekcija 3: Kako se nekada putovalo do škole	25
Lekcija 4: Kako djeca idu u školu u drugim dijelovima svijeta?	27
Lekcija 5: Zašto se Zemlja zagrijava?	29
Lekcija 6: Efekat staklene bašte	31
Lekcija 7: Ekološki detektiv na ulici	33
Lekcija 8: Kako bih ja uredio saobraćaj?	37
Lekcija 9: Moja ekološka ulica bez automobila	38
Lekcija 10: Planiranje ekološki prihvatljivog izleta	40
Program rada sa učenicima predmetne nastave	42
Lekcija 1: Moj put do škole	43
Lekcija 2: Promocija javnog prevoza putnika	47
Lekcija 3: Auta u krugu škole - DA ili NE	48
Lekcija 4: Saobraćaj oko moje škole	50
Lekcija 5: Posmatrajmo saobraćaj oko škole	53
Lekcija 6: Uticaj saobraćaja na životnu sredinu	56
Lekcija 7: Putne navike kod kuće i širom svijeta	60
Lekcija 8: Ekološki prihvatljiv i siguran put do škole	63
Lekcija 9: Moje mišljenje je važno	65
Lekcija 10: Na ekološki izlet	66
Literatura	68

Predgovor

Svijet u kojem žive naša djeca karakterizira povećana mobilnost ljudi i sve veće zagađenje našeg životnog prostora. Bezbjednost djece u saobraćaju je svakako na prvom mjestu, ali i briga za životnu sredinu ne smije zaostajati, jer naše neodržive navike u saobraćaju snažno utiču na zdravlje i životnu sredinu djece. Kako bi zaštitili našu djecu ali zaštitili i našu planetu, moramo ih učiti pravilnom ponašanju u saobraćaju i podsticati ih da koriste ekološki prihvatljiva prevozna sredstva. Djeca koja su samostalna u mobilnosti bolje, brže i aktivnije uče o svom okruženju. To pomaže njihovom samopouzdanju, što jeste doživotna investicija.

Oblici mobilnosti poput pješčenja, biciklizama, romobilizma, kao i korištenja javnog putničkog prevoza su zabavni kako za djecu i mlade tako i za starije osobe, a također su dobri za okoliš. Ekomobilnost, održiva mobilnost i ekološka mobilnost su sinonimi i odnose se na održivi način prevoza ljudi ili robe. Drugim riječima, govore o prevoznim sredstvima koja poštuju okoliš. Suočeni sa zagađenjem atmosfere koje nalazimo u velikim gradovima koji potiču respiratorne i kardiovaskularne bolesti, javlja se nužno kretanje poznato kao održiva mobilnost. To je jedna od smjernica za planirani održivi razvoj teritorija. I jest da je danas teško zamisliti grad bez motoriziranih vozila. To je još jedan element svakog urbanog krajolika. Međutim, održivom mobilnošću želi se postići održiviji oblik kretanja s okolišem i poštivanje zdravlja ljudi.

I pored toga što je dobro regulisan saobraćaj jedan od osnovnih elemenata kvaliteta života, savremeno društvo je suočeno sa važnom razvojnom dilemom. Na jednoj strani želimo da osiguramo visok nivo pristupačnosti i mobilnost, s druge strane, želimo izbjeći njihove negativne posljedice. Ljudi postaju sve svjesniji negativnog uticaja saobraćaja na životnu sredinu, zdravlje i kvalitet života općenito i postaju sve više zabrinutiji zbog toga. Saobraćaj s jedne strane služi ljudima, a s druge šteti.

Ovaj priručnik je nastao u okviru preprojekata „Sigurna i ekološki održiva mobilnost djece u saobraćaju sa E-romobilom i biciklom” i “Pravo djece na ekološki održivu i sigurnu mobilnost sa E-romobilom i biciklom”, koji su realizovani u partnerstvu Centra za socijalne inovacije i JU Osnovna škola „Gornja Tuzla“ u cilju obrazovanja djece i njihovog poticanja za korištenje ekološki održivih oblika prevoznih sredstava. Ekološki održiva mobilnost je široko polje i kombinuje nekoliko različitih vještina. Ovaj materijal predstavlja neke aktivnosti u radu sa djecom na temu ekološko održive mobilnosti. Opisane aktivnosti pomoći će nastavnicima da skrenu pažnju djeci na važnost saobraćaja u našem svakodnevnom životu.

Izvođenje aktivnosti iz ovog priručnika samo je prvo korak na putu ka održivom i odgovornom ponašanju djece na temu mobilnosti. Sljedeći koraci mogu biti integracija ekoloških saobraćajnih sadržaja u redovni školski program nastave, saradnja sa lokalnom zajednicom za promjene saobraćajnih propisa i praksi, saradnja tokom sedmice mobilnosti ili dana bez automobila svake godine i konačno podsticati sve na korištenje ekološki prihvatljiviji oblika mobilnosti kao što je rekao bivši gradonačelnik Bogote “Razvijena zemlja nije ona u kojoj siromašni imaju automobili. To je ona u kojoj bogati koriste javni prijevoz” Enrique Penalosa.

Autorice

